

कोविड-१९ या संसर्गजन्य रोगाच्या प्रादुर्भावामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीत राज्यातील शासकीय व खाजगी रुग्णालये तसेच सार्वजनिक इमारतींमधील शॉर्ट सर्किट तसेच इतर विद्युत दोषांमुळे आग लागण्याच्या घटनांना आळा घालण्याकरीता प्रतिबंधात्मक उपायोजनांबाबत मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

शासन परिपत्रक क्र.: मुविनि-२०२१/प्र.क्र. ११४/ऊर्जा-५

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: २७ ऑगस्ट, २०२१.

वाचा: १) महाराष्ट्र उद्वाहन अधिनियम, १९३९

२) महाराष्ट्र उद्वाहन नियम, १९५८

३) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण (विद्युत पुरवठा व सुरक्षा संबंधी उपाययोजना) विनियम, २०१०

४) विद्युत सुरक्षेसंबंधित विविध आय. एस. कोड.

५) महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (विद्युत पुरवठा संहिता, वितरण परवानाधारकांच्या कृतीची मानके आणि पॉवर क्वालिटी) विनियम, २०२१.

६) या विभागाचे पत्र क्र. मुविनि-२०२१/प्र.क्र. ५५/ऊर्जा-५, दि. २६/०४/२०२१.

७) मुख्य विद्युत निरीक्षक, मुंबई यांचे पत्र क्र.मुविनि/तांत्रिक/८७४/२०२१, दि.१४/०७/२०२१.

शासन परिपत्रक:

राज्यातील कोविड-१९ या संसर्गजन्य रोगाच्या प्रादुर्भावामुळे उत्पन्न झालेल्या भीषण परिस्थितीत संपुर्ण राज्यातील शासकीय व खाजगी रुग्णालयांमध्ये गरजूंना आवश्यक ती वैद्यकीय उपचार सेवा अहोरात्र पुरविणे गरजेचे होते. त्यामुळे राज्यातील सर्व शासकीय व खाजगी रुग्णालयातील पायाभूत सुविधांवर फार मोठ्या प्रमाणात ताण पडला. यात प्रामुख्याने रुग्णालयातील वीज पुरवठा अखंडीत ठेवणे, जनित्र संच तसेच इन्व्हर्टरच्या माध्यमातून अंतर्गत वीज पुरवठा उपलब्ध करणे, शस्त्रक्रियागार (Operation theatre)/ अतिदक्षता कक्ष (ICU) येथील वातानुकूलित यंत्रणा सुसज्ज ठेवणे, वापरात असलेल्या उद्वाहनांची नियमित देखभाल व दुरुस्ती, अंतर्गत मेनपॅनल, सब पॅनल व वायरींग तसेच विद्युत स्विच गिअर्स यांची निगा व देखभाल, विद्युत उपकरणांची आणि वैद्यकीय उपकरणांची सुरक्षित हाताळणी तसेच अग्निशमन उपकरणांची उपलब्धता या बाबींवर प्रामुख्याने लक्ष देण्याची गरज भासली आहे. मुख्य विद्युत निरीक्षक, मुंबई यांच्याकडून याकरीता राज्यातील रुग्णालयाची वीज संचमांडणी केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण (विद्युत पुरवठा व सुरक्षा संबंधी उपाययोजना) विनियम, २०१० च्या तरतुदी नुसार राखल्या जातात किंवा कसे याबाबत निरीक्षणे / तपासणी करण्यात आली. रुग्णालयातील आग लागण्याची नेमकी कारणे या निरीक्षणाच्या / तपासणीच्या माध्यमातून स्पष्ट झालेली आहेत. राज्यातील शासकीय व खाजगी रुग्णालयातील शॉर्ट सर्किट तसेच इतर विद्युत बिघाड होऊन आग लागून जीवित तसेच वित्त हानी होऊ नये, याकरीता संपुर्ण राज्यातील शासकीय व खाजगी रुग्णालयातील आणि सार्वजनिक इमारती मधील वीज संचमांडणी सुरक्षित राखण्याकरीता व या ठिकाणी होणारा वीज पुरवठा अखंडीत ठेवण्याकरीता तसेच उद्वाहनांमध्ये होणारे

अपघात टाळण्याकरीता मार्गदर्शक सूचना अनुक्रमे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-१ व परिशिष्ट-२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे देण्यात येत आहेत.

२. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२१०८२७१६३११४२७१० असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षंकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रशांत पुं. बडगेरी)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,
३. सर्व मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद / विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
५. सर्व मा. संसद सदस्य/ विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य,
६. मा. मुख्य सचिव,
७. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
८. अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
९. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
१०. प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
११. प्रधान सचिव, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग (ऊर्जा), मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
१२. सर्व आयुक्त, महानगरपालीका/मुख्यधिकारी, नगरपरिषद/नगरपंचायत,
१३. मुख्य विद्युत निरीक्षक, ३ रा मजला, प्रशासकीय इमारत, रामकृष्ण चेंबूरकर मार्ग, चेंबूर (पूर्व), मुंबई-४०००७१.
१४. मुख्य अभियंता (विद्युत), सार्वजनिक बांधकाम विभाग, सार्वजनिक बांधकाम भवन, फोर्ट, मुंबई.
१५. सह सचिव/उप सचिव, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
१६. निवड नस्ती (ऊर्जा-५).

(शासन परिपत्रक क्र. मुविनि-२०२१/प्र.क्र. ११४/ऊर्जा-५, दि. २७/०८/२०२१ सोबतचे परिशिष्ट क्र. १)

परिशिष्ट :-१

राज्यातील शासकीय व खाजगी रुग्णालयातील आणि सार्वजनिक इमारती मधील अंतर्गत वीज संचमांडणी सुरक्षित राखण्याकरीता तसेच या ठिकाणी होणारा वीज पुरवठा अखंडीत राखण्याकरीता मार्गदर्शक

सूचना

शासकीय व खाजगी रुग्णालये यामधील अंतर्गत वीज संचमांडणीची संरचना, हाताळणी, देखभाल व दुरुस्ती संबंधी आय.एस. ७३२(२०१९) - Code of Practice for Electrical Wiring Installations तसेच आय एस १७५१२(२०२१)- Requirements for Electrical Installations in Medical locations व केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम,२०१० च्या सुरक्षा विनियमनुसार राखणे बंधनकारक आहे.

शॉर्ट सर्कीटमुळे किंवा इतर विद्युत दोषांमुळे अंतर्गत विज संचमांडणीस आग लागून कुठलीही संभाव्य जिवीत किंवा वित्त हानी होऊ नये याची जबाबदारी प्रामुख्याने रुग्णालय प्रशासन किंवा ग्राहक यांची आहे.

सार्वजनिक इमारतीं तसेच रुग्णालयात अंतर्गत वीज संचमांडणीच्या सुरक्षेसोबतच वीज पुरवठ्याची अखंडता (Reliability) तेवढीच महत्वाची आहे. अखंडीत विज पुरवठा राखण्याची रुग्णालय प्रशासन / ग्राहक तसेच पुरवठाकार कंपनी यांची सामुहिक जबाबदारी आहे.

(I) अखंडीत वीज पुरवठा राखण्याकरीता व सुरक्षितेच्या दृष्टीने पुरवठाकार कंपनी / उपभोक्ता ग्राहक यांच्या जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये खालील प्रमाणे आहेत :-

१) वीज पुरवठाकार कंपनी यांच्या जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये:

- (अ) उच्चदाब/मध्यमदाब (भुमिगत/उपरीतार मार्ग) फीडर्सची नियतकालिक नियमित पेट्रोलिंग / पाहणी करणे.
- (आ) फीडर्स करीताची रीलेईंग व प्रोटेक्शन प्रणाली नियतकालिक (सहा महिन्यातून एकदा) चाचण्या घेवून सुरळीत कार्यान्वित ठेवणे.
- (इ) डीओ फ्युजेस / ए.बी. स्वीचेस / जंपर्स / ट्रान्सफॉर्मर बुशींग / वितरण पेटीतील संचमांडणी / बसबार या बाबी नियतकालिक (सहा महिन्यातून एकदा) तपासणी करून ते सुरक्षित कार्यान्वित ठेवणे.
- (ई) पॉइन्ट ऑफ कमेंसमेंट ऑफ सप्लायच्या ठिकाणी सक्षम न्युट्रल व अर्थ टर्मिनलची व्यवस्था करणे.
- (उ) आय.एस. मानकाप्रमाणे वीज पुरवठा करणा-या केबलची जोडणी (Service connections) मान्यता प्राप्त पध्दतीने करण्यात यावी.
- (ऊ) प्रत्येक रुग्णालयाला मंजूर वीज भार अनुरूप केवळ एकाच वीज मिटरची व्यवस्था असावी.
- (ऋ) उपभोक्ता करीता बसविलेले मिटर्स (एच.टी./एल.टी.) सीटी/पीटी क्युबीकल युनिटस/ अेबीटी मिटरिंग / सीटी ऑपरेटेड मीटर्स तसेच स्मार्ट मीटर्स योग्य ठिकाणी संबंधीत आय. एस. मानकातील तसेच केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम,२०१० मधील तरतुदीनुसार उभारण्यात यावे.
- (ल) एल.टी. किंवा मध्यमदाब ग्राहक करीता ट्रान्सफॉर्मर किंवा डी.पी.स्ट्रक्चरवरील कुठलाही बिघाड झाल्यास विहित वेळेत विज पुरवठा पुर्ववत करणेबाबत दक्षता घ्यावी.

(९) ग्राहकाचा जोडलेला किंवा वापरात असलेला विजभार हा मंजूर भारापेक्षा जास्त राहणार नाही याची नियतकालिक तपासणी करणे व याबाबत उपभोक्त्याला कळविण्याची दक्षता घ्यावी.

२) उपभोक्ता/ग्राहक यांच्या जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये:

(अ) उपभोक्ता / ग्राहक यांनी योग्य क्षमतेच्या (लोड अनुरूप) आवश्यकतेनुसार जनित्रसंचाची/ इन्व्हर्टरची व्यवस्था करणे.

(आ) वीज पुरवठा खंडीत झाल्यास स्वयंचलीत यंत्रणे मार्फत (EMF Panel / Auto Change Over) पुर्ववत होईल अशी व्यवस्था असावी.

(इ) श्री फेज फोर वायर संरचनेमध्ये आय.एस. मानकाप्रमाणे न्युट्रल योग्यरीत्या सक्षमपणे भुसंबंधन करणे अनिवार्य राहिल.

(ई) न्युट्रल आणि अर्थ (भुसंबंधन) मधील विद्युतदाब हा नॅशनल इलेक्ट्रिक कोड तसेच आय.एस.मानकामधील तरतुदीनुसार राखण्यात यावा.

(उ) तिन्ही फेज वरील विजेचा भार (Load) संतुलीत असावा.

(ऊ) विजेचे मिटर आणि संबंधीत सर्व कंट्रोल उपकरणांची (एम.सी.सी.बी/ एम.सी.सी.बी.डी.बी/आर्यन क्लॅड मेटल स्वीच व इतर स्वीच) शक्यतो अँगल आर्यन फ्रेमवर अर्थीगच्या व्यवस्थेसह उभारणी करावी.

(ऋ) मीटररुम मध्ये योग्य ठिकाणी सी (C) टाईप अग्नीशमन यंत्रणेची व्यवस्था असणे अनिवार्य राहिल.

(ल) मीटररुम मध्ये असलेले मीटरर्स / मेन पॅनल/सब पॅनलच्या समोर आय.एस.१५६५२ (२००६) मानका प्रमाणे रबरमॅट आच्छादित करणे अनिवार्य राहिल.

(९) के.वि.प्रा.विनियम, २०१० विनियम ३६ अन्वये १५ मीटरपेक्षा उंच असलेल्या इमारतींना सक्षम प्राधिकरणामार्फत देण्यात येणारे वीज संचमांडणीचे ना-हरकत प्रमाणपत्र (High-rise Permission) वीज जोडणी देण्याआधी प्राप्त करून घेण्यात यावे.

(९) प्रत्येक उच्चदाब शासकीय रुग्णालयास व सार्वजनिक इमारतींना अखंडीत विज पुरवठा व्हावा याकरीता आवश्यकतेनुसार एक्सप्रेस फिडरची व्यवस्था करणेबाबत रुग्णालय प्रशासनाने काळजी घ्यावी.

(II) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण (विद्युत पुरवठा व सुरक्षा संबंधी उपाययोजना) विनियम, २०१० नुसार विनियमतील खालील प्रमुख तरतुदी नुसार वीज संचमांडणी राखणे अनिवार्य राहिल.

१) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियमाची अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीने खालील बाबीचे पालन करण्याची दक्षता घ्यावी :-

(अ) योग्य ठिकाणी योग्य आकाराच्या वायु विजन व्यवस्थेसह मीटररुम असणे अनिवार्य राहिल.

(आ) मिटररुम शक्यतो अडचणीच्या ठिकाणी उदा. जिऱ्याखाली / बेसमेंट मध्ये नसावी.

- (इ) मीटर रूम/कंट्रोल रूम मध्ये कुठल्याही प्रकारचे ज्वालाग्राही व इतर साहित्याची साठवण करू नये.
- (ई) मीटर रूम मध्ये एकाच ठिकाणी मीटर्स संख्या जास्त असल्यास बस बार ते मीटर्सपर्यंतची जोडणी योग्य क्षमतेच्या Unarmoured cable मार्फत नीट Clamping करून जोडण्यात यावी.
- (उ) Main Panel/Sub Panel मध्ये वापरात असलेले स्वीच गिअर्स सर्किट भार अनुरूप योग्य क्षमतेचे असावे व केबल टर्मिनेशन्स योग्य आकाराच्या lugs/glands मार्फत टर्मिनेट करण्यात यावी जेणे करून केबल टर्मिनेशन्स सैल राहून उष्णतामान वाढून हॉट स्पॉट तयार होणार नाही.
- (ऊ) तात्पुरती/विस्कळीत/जीर्ण व जोड दिलेले वायरिंग नसावे. आय.एस मानकाप्रमाणे P V C Pipes/ Casing Capping/ M S Conduits/ H G Conduits यामध्ये Open किंवा Concealed पद्धतीची वायरिंग असावी.
- (ऋ) शक्यतो OT / ICU / NICU/ Testing Lab / MRI / CT Scan अश्या ठिकाणी छुप्या (Concealed) पद्धतीची वायरिंग असावी.
- (ऌ) OT / ICU / NICU/ Testing Lab / MRI / CT Scan अश्या संवेदनशील ठिकाणी आय.एस १७५०५(२०२०)-Specification for thermosetting Insulated Fire Survival Cables मानकाप्रमाणे विहित केलेल्या FRLS तसेच Fire Survival Cables चा वापर करण्याची दक्षता घ्यावी.
- (ॡ) रुग्णालयातील वातानुकुलीत यंत्रणेची क्षमता (capacity in Tonnes) ही (OT /ICU/ NICU/ Testing Lab etc.) अतिरिक्त क्षमतेच्या पर्यायसह आवश्यकतेनुसार राहिल याची दक्षता घ्यावी.
- (ॢ) वातानुकुलीत यंत्रणेची आवश्यकतेनुसार नियतकालिक देखभाल व दुरुस्ती करण्यात यावी. (वातानुकुलीत यंत्रणेचे Filters / Fans/ Copper Tubing's / PCB Circuits/ Blowers/ Condensers/ Gas pressure etc).
- (ॣ) प्रत्येक वातानुकुलीत यंत्रणे करीता स्वतंत्र योग्य क्षमतेचे आयसोलेशन सह एम.सी.बी ची व्यवस्था अनिवार्य राहिल व याबाबतचे कुठलेही सर्किट अतिभारीत (Overload) होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- (।) Ceiling Mounted वातानुकुलीत यंत्रणे मधील पाण्याची गळती होणार नाही याची खबरदारी घेण्यात यावी.
- (॥) वातानुकुलीत यंत्रणेच्या आउट डोअर युनिट योग्य ठिकाणी उभारणी करून उष्ण वायू सुलभतेने बाहेर जावे याबाबतची व्यवस्था करण्यात यावी.

२) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियम क्रमांक ३ व २९ अन्वये:-

वीज संच मांडणीची उपकरणे ही केवळ अधिकृत परवानाधारक व्यक्तीमार्फतच हाताळली जावी तसेच संचमांडणीची नियमित देखभाल व दुरुस्ती, फेरफार (additions and alterations) शासन मान्यताप्राप्त परवानाधारक विद्युत ठेकेदारामार्फत करण्यात यावी.

३) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियम क्रमांक ४१ अन्वये

उपभोक्ता/ ग्राहक यांनी आय.एस. ३०४३ (१९८७)- Code of Practice for Earthing या मानकाप्रमाणे सक्षम भुसंबंधन (अर्थीग) ची व्यवस्था करणे व नियमित तपासणी करून त्या बाबतची नोंद ठेवणे अनिवार्य राहिल.

४) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियम क्रमांक ४२ अन्वये

लायटींग लोड व पॉवर लोड करिता नॅशनल इलेक्ट्रिक कोड मधील तरतुदीनुसार स्वतंत्र वितरण सर्किट राहतील अशा पद्धतीची वायरिंग असावी तसेच लायटींग सर्किट मध्ये विजेचे क्षरण (Leakage) होऊन अपघात होऊ नये याकरिता योग्य क्षमतेचे ELCB/RCCB बसविणे अनिवार्य राहिल.

५) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियम क्रमांक १९ अन्वये

वीज संचमांडणीची व उपकरणांची हाताळणी करतांना सुरक्षा साधनांचा (Personnel Protective Equipments) वापर अनिवार्य राहिल.

६) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियम क्रमांक ३० अन्वये

अधिसूचित केलेल्या नोटीफाईड व्होल्टेज व त्या खालील सर्व रुग्णालयांनी प्राधिकरणामार्फत विद्युत सुरक्षिततेच्या दृष्टीने नियतकालिक तपासणी करून घेण्यात यावी व या संबंधीचा विस्तृत अहवाल विद्युत निरीक्षक यांच्याकडे विहित नमुन्यात मान्यतेसाठी सादर करणे अनिवार्य राहिल.

७) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण विनियम, २०१० च्या विनियम क्रमांक ३६ अन्वये

(अ) १५ मीटर्स पेक्षा उंच सर्व सार्वजनिक इमारती तसेच रुग्णालयांनी विद्युत सुरक्षिततेच्या दृष्टीने अंतर्गत वीज संचमांडणीचे निरीक्षण विद्युत निरीक्षक मार्फत वीज संचमांडणीचे ना-हरकत प्रमाणपत्र (High-rise Permission) मार्गदर्शक सूचना निर्गमित झाल्याच्या एक वर्षाच्या आत प्राप्त करून घेण्यात याव्यात.

(आ) महाराष्ट्र फायर प्रीव्हेन्शन अँड लाईफ सेफ्टी अँक्ट २००६ च्या तरतुदीनुसार सार्वजनिक इमारती तसेच रुग्णालय परिसरात Heat Detectors/ Smoke Detectors/ Sprinklers/ Fire Hydrant System इ. यंत्रणा बसविली याची दक्षता घ्यावी.

(इ) प्रत्येक रुग्णालयाने तसेच सार्वजनिक इमारतींनी या संबंधीचे फायर ऑडीट नियमितपणे सक्षम संस्थेमार्फत करून अग्नी सुरक्षाप्रणाली सुरक्षित कार्यान्वित असल्याचे प्रमाणित करून घेण्यात यावे. तसेच आपातकालीन स्थितीमध्ये अग्नीशमन यंत्र हाताळण्याचे प्रशिक्षण देण्यात यावे.

८) केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण (विद्युत पुरवठा व सुरक्षा संबंधी उपाययोजना) विनियम, २०१० नुसार वीज संचमांडणी सुरक्षित राखण्याकरीता ज्या कारणानी शॉर्ट सर्किट तसेच इतर विद्युत बिघाड होवून आग लागण्याची शक्यता आहे अशा विविध संवेदनशील बाबींचे अचूक निदान करणे गरजेचे आहे. याकरीता खाली नमूद केलेल्या विविध संरक्षण प्रणालीचा वीज संच मांडणीत अंतर्भाव असावा व ती सुस्थितीत आहे याची वेळोवेळी तपासणी करून दक्षता घ्यावी.

- I. Protection to minimize the risk of arcing
- II. Short Circuit protection
- III. Over current protection
- IV. Earth leakage protection
- V. Over voltage protection
- VI. Under voltage
- VII. Phase loss protection
- VIII. Phase reversal protection

- IX. Consideration during loss of supply to neutral
- X. Voltage quality
- XI. Detection of Loads with low power factor
- XII. Detection of Loads with high harmonics
- XIII. Detection of Loads with high inrush
- XIV. Detection of unbalanced or asymmetric loads

वरील सर्व बाबींचे अचूक निदान करणे करीता एका विशिष्ट यंत्रणेची आवश्यकता आहे. सद्यस्थितीत आयओटी (IoT-Internet of Things) तत्वावर चालणारे मायक्रोकंट्रोलर संयंत्र अंतर्गत विजसंच मांडणीच्या संरचनेमध्ये उत्पन्न होणा-या असामान्य बाबींचे (Faulty Electrical Conditions) रिअल टाईम नुसार माहिती क्लाउड वर संकलीत केल्यास सदर डाटा पुनर्प्राप्त करून त्याप्रमाणे प्रोटेक्शन प्रणाली कार्यान्वित होत असल्याची खातरजमा करता येईल. याकरीता आय.ओ.टी. तत्वार चालणा-या मायक्रोकंट्रोलर संयंत्रेमार्फत यासंबंधीची माहिती (Data) एकत्रित करून आणि त्या यंत्रणेमार्फत उपलब्ध असलेल्या माहितीचे विश्लेषण करून त्यावर प्रतिबंधात्मक उपाययोजना करणे सोयीचे होईल. याकरीता एन.ए.बी.एल.टेस्टिंग लॅब (NABL Testing lab) द्वारे प्रमाणीत आयओटी (IoT-Internet of Things) तत्वावर चालणारे मायक्रोकंट्रोलर संयंत्र सर्व शासकीय व खाजगी रुग्णालये तसेच सार्वजनिक इमारतींमध्ये बसविण्यात यावे.

याव्यतिरिक्त सर्व शासकीय व खाजगी रुग्णालयांतील वीज संच मांडणी सुरक्षित राखण्याकरीता आय एस १७५१२(२०२१)- Requirements for Electrical Installations in Medical locations मधील तरतुदीनुसार व त्यात वेळोवेळी होणाऱ्या सुधारणांचे अनुपालन करणे आवश्यक राहिल.

परिशिष्ट -२

उद्धाहनांमध्ये होणारे अपघात टाळण्याकरिता मार्गदर्शक सूचना

शासकीय व खाजगी रुग्णालये तसेच सार्वजनिक इमारतींच्या परिसरात वापरात असलेले उद्धाहन महाराष्ट्र उद्धाहन अधिनियम, १९३९ व मुंबई उद्धाहन नियम, १९५८ मधील तरतुदीनुसार उद्धाहन सुरक्षित कार्यान्वित ठेवणे गरजेचे आहे. याकरीता खाली नमूद केलेल्या बाबींचे अनुपालन करण्यात यावे:-

- १) उद्धाहन वापरण्याची अनुज्ञप्ती घेणे अनिवार्य राहिल. अनुज्ञप्तीशिवाय उद्धाहनाचा वापर करण्यात येऊ नये.
- २) उद्धाहनाची वार्षिक देखभाल, दुरुस्ती अनुज्ञप्तीधारक उद्धाहन ठेकेदारामार्फत करणे अनिवार्य राहिल.
- ३) उद्धाहन ठेकेदाराने उद्धाहन सुरक्षा दृष्टीने कार्यान्वित असल्याची खातरजमा करणेकरिता वार्षिक देखभाल व दुरुस्तीच्या करारनाम्यातील अटी व शर्तीनुसार नियतकालिक (त्रैमासिक) आवश्यक त्या चाचण्या घेऊन याबाबतची नोंद लॉग बुक मध्ये घेण्यात यावी.
- ४) उद्धाहनाकरिता पर्यायी वीज पुरवठा जसे की A.R.D., (Automatic Rescue Device), Inverter back up अथवा जनित्र संच (ए.एम.एफ पॅनलसह) बसविण्यात यावे.
- ५) उद्धाहन कार मध्ये सी.सी.टी व्ही. यंत्रणा बसविण्यात यावी.
- ६) उद्धाहन कार मध्ये इमरजन्सी अलार्म बेल, पंखा, लाईट्स बॅटरी बॅकअप वर कार्यरत ठेवण्यात यावे.
- ७) उद्धाहन कार मध्ये उद्धाहन वापरासंबंधी सूचना फलक व देखभाल दुरुस्ती करणाऱ्या ठेकेदाराचे नाव व भ्रमणध्वनी क्रमांक असणे अनिवार्य राहिल.
- ८) उद्धाहनातून तेरा वर्षांखालील मुलांना एकटयाने प्रवास करण्यास देऊ नये.
- ९) उद्धाहनाकरीता असलेल्या पिट मध्ये कुठेही पाण्याची साठवण तसेच शाफ्ट मध्ये पाण्याची गळती नसावी.
- १०) फायर लिफ्टमध्ये फायर स्वीच योग्य प्रकारे कार्यान्वित असावे.
- ११) स्वयंचलित दरवाजे (Auto door) असलेल्या उद्धाहनामध्ये पूर्ण उंचीचे (Full Height) कार्य करणारे सेन्सर्स असणे अनिवार्य राहिल.
- १२) उद्धाहन मशीन रूम मध्ये इतर निकामी साहित्य/ज्वालाग्राही पदार्थाची साठवण करू नये.
- १३) उद्धाहन मशीन रूम मध्ये "सी"(C) टाईप अग्निशमन यंत्रणा बसविणे अनिवार्य राहिल.
- १४) उद्धाहनामध्ये अतिभार (ओव्हरलोड) यंत्रणा बसविणे अनिवार्य राहिल.
- १५) उद्धाहन मशीन रूम मध्ये Lighting Circuit करीता योग्य क्षमतेचे ELCB/RCCB बसविणे अनिवार्य राहिल.
- १६) उद्धाहन मशीन रूमच्या छतावर कुठल्याही प्रकारचे बांधकाम (पाण्याची टाकी / मोबाईल टॉवर) करू नये.
- १७) उद्धाहन संचमांडणीतील आवश्यक फेरबदल मान्यताप्राप्त उद्धाहन ठेकेदाराकडूनच करून घेणे अनिवार्य राहिल.
